

«Тасдиқ менамоям»

Ректори Донишгоҳи миллии

Тоҷикистон, д.и.х., профессор

Насриддинзода Э.С.

«3»

соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба рисолаи диссертатсионии Аҳмадзода Мухтор Аҳмадҷон дар мавзуи «Хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ, аз рӯи ихтисоси 5.2.14 – Иқтисодиёти меҳнат ва демография.

1. Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ

Рисолаи диссертатсионии Аҳмадзода Мухтор Аҳмадҷон аз рӯи мавзуи таҳқиқшуда, муҳтавои асосӣ, мазмун, унсурҳои наwgонӣ ва муқаррароти назариявӣ амалии ба даст овардашуда аш рӯи ихтисоси 5.2.14 – Иқтисодиёти меҳнат ва демография, ба бандҳои зерин: 1. Асосҳои назариявӣ ва методологии иқтисодиёти меҳнат; назария ва концепсияҳои рушди муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ (назарияи шугл, бозори меҳнат, идоракунии ҳайат ва ғайра); 2. Захираҳои меҳнатӣ ҳамчун омили муҳимми рушди иқтисодӣ ва самаранокии иқтисодию иҷтимоии он; 3. Масоили назариявӣ-методологӣ дар соҳаи меҳнат ва муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ; 4. Таъсифи микдорӣ ва сифатии захираҳои меҳнатӣ. Сармояи инсонӣ; 8. Масоили сифати неруи корӣ, тайёркунӣ, ташаккули салоҳияти касбӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси ҳайат; ташаккули рақобатпазирии кормандон; роҳнамоии касбии аҳоли; ҳаракати қувваи корӣ мутобиқат менамояд.

2. Мубрами мавзун таҳқиқот

Идоракунии захираҳои инсонӣ яке аз роҳҳои асосии расидан ба ҳадафҳои гузошташуда доништа мешавад. Идоранамоии мақсадноки ин захираҳои муҳими иқтисодӣ натавонанд дар самаранок истифода шудани иқтисодии нухуфтаи ин захира дида мешавад, балки дар раванди истеҳсолот

чори гардидани натиҷаҳои бесобиқаи ин захираи муҳими иқтисодӣ талаб карда мешавад. Дар низоми хизмати давлатӣ бошад, ҳамчун воситаи ҳалли масъалаҳои рушди иҷтимоӣю иқтисодӣ ва ба танзим даровардани муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ ба ҳисоб меравад.

Дар бештари кишварҳои ҷаҳон барои татбиқи механизми гуногуни идоракунии захираҳои инсонӣ вобаста ба афзалиятҳои миллӣ хусусиятҳои сохторӣ муайян карда шуда, нақшаҳои дарозмуҳлати стратегияи худро татбиқ менамоянд.

Захираҳои инсонӣ дар баҳши хизмати давлатӣ ҳамчун муҳимтарин шарти баланд бардоштани самаранокии фаъолияти касбӣ баромад намуда, ба ташаккул ва инкишофи фазои муайян, аз ҷумла дар самти рушди заминаи меъёрии ҳукукии инкишофи хизмати давлатӣ; таъминоти илмӣю методии равандҳои тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ; арзёбии натиҷанокии фаъолияти касбӣ; вориди технологияҳои муосир ба рушди сармояи инсонӣ ва инкишофи низоми кафолатҳои иҷтимоӣ, тақия мекунад.

Дар шароити ҷаҳонишавии иқтисодӣ, ташаккули ҷолишҳои нав дар таъмини рушди кишвар дар баробари дигар зерсохторҳо, дар назди идоракунии давлатӣ як қатор вазифаҳои мушаххасу мураккаб, ки барои онҳо қарорҳои муайян мавҷуд нестанд, меғузорад. Зарурати тақвияти касбият ва салоҳияти хизматчиёни давлатӣ торафт афзун мегардад. Дар ин раванд, коркарди назариявӣ-амалии самтгирии концептуалии таъмини мақомоти давлатӣ бо мутахассисони соҳибтаҳассус ва босалоҳият хеле муҳим аст.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо татбиқи ислоҳоти идоракунии давлатӣ зарурати тақмили низоми идоракунии захираҳои инсонӣ бештар гардидааст. Баланд бардоштани сифати хизмати давлатӣ, таъмини шаффофият, рақобатпазирӣ ҳангоми интихоби кадрҳо ва ҷорӣ намудани усулҳои муосири идоракунӣ ба рушди иҷтимоӣю иқтисодии кишвар мусоидат менамояд.

Аҳаммияти мавзӯ инчунин дар он зоҳир мегардад, ки омӯзиши хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ барои муайян

намудани мушкилоти мавҷуда, таҳияи тавсияҳои илмӣ ва амалии такмил додани спёсати кадрӣ, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва беҳтар намудани сифати хизматрасонии давлатӣ ба шаҳрвандон замина фароҳам меорад.

Аз ин лиҳоз, таҳқиқи масъалаҳои вобаста ба ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низомии хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорони аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ буда, натиҷаҳои он метавонанд барои такмили фаъолияти мақомоти давлатӣ ва рушди низомии хизмати давлатӣ истифода шаванд.

3. Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд

Дар раванди ҳалли илмӣ масъалаҳои гузашташуда равишҳои методологӣ ва методии пажӯҳиш, ки муаллиф интихобу истифода намудааст, имконият додааст, ки натиҷаҳои судманди илмӣ баҳри баланд бардоштани самаранокии истифодаи хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низомии хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба даст оварда шавад. Асоснокӣ хулосаву пешниҳодҳои дар диссертатсия омада ва сатҳи илмӣ онҳо аз он шаҳодат медиҳад, ки муаллиф асарҳои бунёдии олимони ватанию хориҷиро дар идоракунии самаранокӣ захираҳои инсонӣ эҷодкорона истифода бурдааст. Тамоми марҳилаҳои корҳои илмӣю таҳқиқотии диссертатсионӣ бо иштироки бевоситаи унвонҷӯй анҷом дода шудаанд. Аз ҷумла, интихоби мавзӯи таҳқиқот, таҳияи нақшаҳои корӣ, ҷамъоварӣ ва коркарди маводи омӯрӣ, интихоби сарчашмаҳои илмӣ, асосноккунии муҳиммият, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот мустақилона амалӣ шудаанд. Шинсоӣ бо мундариҷаи диссертатсия нишон медиҳад, ки муаллиф ба таври самаранок бо адабиётҳои илмӣ доир ба мавзӯи таҳқиқот кор кардааст, мустақилона далелҳои омӯриро вобаста ба максоди таҳқиқот ҷамъ овардааст, коркард ва таҳлил намудааст.

4. Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ (бо нишон додани нағзҳои илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои ғирифташуда)

Навоварии илмӣ ин таҳқиқот дар таҳлили амиқ ва такмили назариявӣю методологии равандҳои идоракунии захираҳои инсонӣ дар шароити иқтисодӣ дигаргуншаванда ифода меёбад. Дастовардҳои муҳимми илмӣ, ки ба сифати навоварии таҳқиқот пешниҳод мегарданд, чунинанд:

– тафсири муаллифӣ мафҳуми «захираҳои инсонӣ» аз нигоҳи меъёрҳо ва таркиби он пешниҳод гардида, хусусиятҳои функционалӣ ва сатҳҳои идоракунии дар механизми ташкиливу иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар асоси ҳамкории онҳо бо омилҳои моддӣ истеҳсолот муайян карда шудаанд;

– дар заминаи таҳлили функционалии низоми мавҷудай идоракунии захираҳои инсонӣ дар Агентии хизмати давлатӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Академияи идоракунии давлатӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон хусусиятҳои рушди захираҳои инсонӣ дар ҷумҳурӣ ошкор карда шуданд;

– шароитҳои ташаккул ва истифодаи захираҳои инсонӣ дар сохторҳои, ки механизми идоракунии захираҳои инсонӣ дар мақомоти идоракунии давлатиро ташаккул медиҳанд, баррасӣ гардиданд;

– тадбирҳои оид ба баланд бардоштани самаранокии рушди захираҳои инсонӣ дар муассисаҳои давлатӣ таҳия гардида, инчунин роҳҳои такмили механизми интихоб ва қабули кадрҳо, ҳамчунин ислоҳоти механизми омодаسازی ва бозомӯзии хизматчиёни давлатӣ пешниҳод карда шуданд.

5. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои таҳқиқот

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқот ва тавсияҳои илмӣ, ки муаллиф дар натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда ба даст овардааст, ҷиҳати таъмини хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи сохти механизми комилан мувофиқ ва асоснок иқтисодӣ иборат аст, ки метавонанд ба ташаккулёбии асосҳои илмӣ самаранок истифодашавии захираҳои инсонӣ мусоидат намояд. Инчунин, ҷиҳати муносибгардонии маҷмуи қарорҳои системавӣ, ки

барои самаранок истифодабарии захираҳои инсонӣ нигаронида шудаанд, метавонанд имкониятҳои нави такмилдиҳии механизми идоракунии захираҳои инсониро фароҳам оваранд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодоти амалӣ, ки дар раванди таҳқиқот докталаби дараҷаи илмӣ ба даст овардааст, метавонанд баландбардории сатҳи самаранокӣ ва сифати қарорҳои идоракунии захираҳои инсониро беҳтар гардонанд. Татбиқи механизми таҳия намудаи муаллиф ва пешниҳодоти асоснокгардидаи ӯ ҷиҳати хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба манфиат хоҳад буд.

Ҳамзамон, натиҷаҳои ба дастовардашудаи муаллиф, метавонанд барои таҳияи барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии татбиқи хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон заминагузор бошанд. Дар баробари ин, хулосаҳои асосноккардашудаи муаллифи диссертатсия метавонанд дар раванди таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ аз фанҳои таълимии «Идоракунии захираҳои инсонӣ», «Иқтисодиёти меҳнат ва демография», «Идораи ҳайати кадрӣ», «Менеджменти кадрӣ», «Иқтисодиёти ҷаҳон», «Танзими давлатии иқтисодиёти миллий», «Иқтисодиёти муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ», «Системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт», «Муаммоҳои меҳнати мутахассисон» ва «Ташкил ва бамеъёргии меҳнат» мавриди истифода қарор гиранд.

6. Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот

Саҳми шахсии докталаби дараҷаи илмӣ дар омӯзиши дақиқ, асосноккунии назариявӣ, амалӣ ва таҷрибавӣ, коркарди маълумотҳои оморӣ, баҳодиҳии иқтисодӣ-оморӣ, муайянкунии самтҳои афзалиятноки рушди минбаъдаи соҳа дида мешавад. Дар баробари ин, тамоми марҳилаҳои корҳои илмӣ таҳқиқотии диссертатсионӣ бо иштироки бевоситаи унвонҷӯй анҷом дода шудаанд. Аз ҷумла, интиҳоби мавзӯи таҳқиқот, таҳияи нақшаҳои корӣ, ҷамъоварӣ ва коркарди маводи оморӣ, интиҳоби сарчашмаҳои илмӣ, асосноккунии муҳиммият, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот мустақилона амалӣ шудаанд..

Инчунин, саҳми намоёни довталаби дараҷаи илмӣ дар муаррифии натиҷаҳои таҳқиқот бо иштироки воқеӣ дар чорабиниҳои илмию амалии сатҳи гуногун ва нашри онҳо дар маҷаллаҳои тақризшаванда низ ифода ёфтааст.

7. Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он.

Дар муқаддима (саҳ.4-13) мубрамияти мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ, сатҳи илмӣ омӯзиши он асоснок карда шуда, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект, предмет ва методҳои таҳқиқот муайян гардида, наwgониҳои илмӣ, аҳаммияти назариявӣю амалии диссертатсия ва саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқот ифода шудаанд.

Дар боби аввал «Асосҳои назариявии ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ» (саҳ.14-60) мазмун ва моҳияти сиёсати иҷтимоӣ-иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ, қонуниятҳои асосӣ, равандҳои ташаккул ва азнавташкилдихӣ, асосноkkунии ҷанбаҳои назариявӣ ва таснифи нишондодҳои асосии иҷтимоӣ–иқтисодии арзёбии сатҳи идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ мавриди пажӯҳиш қарор гирифтааст.

Муаллифи рисолаи диссертатсионӣ ҷанбаҳои назариявӣ-методии мавзуи таҳқиқотро дар асоси натиҷаҳои таҳқиқот ва ақидаҳои назариявии намояндагони мактабҳои гуногуни иқтисодӣ баррасӣ намуда, вобаста ба асарҳои муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ, нуқтаи назари илмӣ худро оид ба асосҳои назариявии ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ таҳия ва пешниҳод намудааст. Аз ҷумла муаллиф қайд менамояд, ки хизмати давлатӣ ҳамчун яке аз унсурҳои муҳимми низоми идоракунии иқтисодӣ дар таъмини рушди устувори иҷтимоӣю иқтисодии кишварҳо нақши калидӣ мебозад. Сохтори низоми хизмати давлатӣ на танҳо ба самаранокии идоракунии давлатӣ таъсир мерасонад, балки омили муҳимми танзими захираҳои меҳнатӣ, таҳкими институтҳои иқтисодӣ ва афзоиши рақобатпазирии иқтисоди миллӣ ба ҳисоб меравад. (саҳ. 14-16). Воқеан, чунин мафҳумгузорӣ ҷолибияти назариявӣ ва методии ташкил ва идоракунии захираҳои инсониро дар низоми хизмати давлатӣ ба пуррагӣ тавзеҳу маънидод карда метавонад.

Ҳамин тавр, дар асоси таҳқиқоти гузаронидашуда ба муаллиф имконият додааст, ки тибқи талабот муҳтаво ва мафҳуми захираҳои инсонии ғуруҳбандӣ намояд (ҷадвали 1.1. саҳ. 17). Ба андешаи муаллиф, захираҳои инсонӣ маҷмуи иқтидорҳои маънавӣ, ҷисмонӣ, кордонӣ, таҷриба, малака ва маҳорати касбӣ, инчунин, ангежа ва ҳадафҳои зиндагӣ буда, дар тамоми марҳилаҳои рушд қарор доранд, ки барои пешрафти ҷомеа ё иқтисодиёт истифода мешаванд. Дар натиҷаи тадқиқотҳои гузаронидашуда асоснок карда шудааст, ки дар таркиби захираҳои инсонӣ, вобаста ба дараҷаи ҷалбшавӣ ба фаъолияти меҳнатӣ, одатан захираҳои меҳнатӣ ва ҳайати кормандон аз якдигар фарқ карда мешаванд. (расми 1.1. саҳ 18).

Қайд намудан бомаврид аст, ки дар шароити муносири иқтисодӣ идоракунии захираҳои инсонӣ ҳамчун унсuri калидии рушди устувори ташкилотҳо баромад мекунад. Ин раванд на танҳо ба ҷалб ва интихоби кадрҳо, балки ба таълим, рушди касбӣ ва истифодаи самараноки қобилиятҳои меҳнати онҳо равона шудааст. Ҳадафи асосӣ баланд бардоштани маҳсулнокии меҳнат ва кам кардани хароҷоти иқтисодӣ мебошад, ки дар навбати худ заминаи афзоиши рақобатпазирии ташкилотро дар бозори меҳнат ва иқтисодиёти дигаргуншаванда фароҳам меорад. (саҳ.20-23). Яке аз ҷузъҳои асосии самаранокии фаъолияти ҳар як низом, аз ҷумла идоракунии давлатӣ, тарзи самаранокии идоракунии захираҳои инсонӣ мебошад. Инро дар назар гирифта муаллиф мафҳуми сармояи инсонӣ дар ҷадвали 1.2. ғуруҳбандӣ намуда онро шарҳу тавзеҳ додааст. (саҳ. 24-25).

Аз тадқиқотҳои гузаронидашудаи муаллиф бармеояд, ки низоми захираҳои инсонӣ бояд ҳамчун маҷмуи ҳамгиро ва функционалӣ баррасӣ гардад, ки дар он ҳар як унсур на танҳо вазифаи хоси худро иҷро мекунад, вижа, балки дар ҳамбастагӣ бо дигар унсурҳо низ амал мекунад. Сифати низом ба сатҳи рушди иҷтимоӣ-иқтисодӣ, фарҳанги идоракунӣ ва қобилияти мутобиқшавии захираҳои инсонӣ вобаста мебошад. Аз ин рӯ муаққ қайд менамояд, ки таҳқиқ ва идоракунии захираҳои инсонӣ бояд бо

дарназардошти омилҳои сохторӣ, функционалӣ ва рафторӣ амалӣ карда шавад (расми 1.2. саҳ 31).

Идоракунии сифати захираҳои инсонӣ дар низомҳои иҷтимоию иқтисодии сатҳи баланд воқеият ва асоснокии бештарро талаб менамояд, ки муаллиф онро дар расми 1.4. (саҳ. 39), шарҳу тавзеҳ додааст.

Ҳамчунин дар ин боб моделҳои ташкилӣ-иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ (саҳ. 41-59) мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Ба ақидаи муаллиф, моделҳои ташкилӣ-иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии кишвар барои хизматчиёни давлатӣ аҳаммияти бузург доранд. Барои рушди фаъолияти идоракунӣ ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои инсонӣ зарур аст, ки унсурҳои калидӣ ба мисли ташкили иҷрои қарорҳо, ҳавасмандсозии кормандон ва идоракунии самаранок ба таври низомманд ҷузъи раванди идоракунии давлатӣ гардонида шавад.

Дар зерқисмати 1.3. (саҳ. 59-70) хусусиятҳои институтсионалии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми муосири хизмати давлатӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифта, муаллиф қайд менамояд, ки идоракунии захираҳои инсонӣ ва хусусиятҳои институтсионалии он дар низоми муосири хизмати давлатӣ ҳамчун омилҳои муҳимми таҳкими иқтисодии миллӣ амал мекунад. Самаранокии идоракунии кадрҳо ба баландбардории сифати идоракунӣ, истифодаи оқилонаи захираҳои молиявӣ инсонӣ ва тақвияти рақобатпазирии иқтисоди миллӣ мусоидат менамояд. Аз ин рӯ, тақмили пайвастаи институтсионалии идоракунии захираҳои инсонӣ барои ноил шудан ба рушди устувори иқтисодӣ ва таҳкими иқтисодии инноватсионӣ аҳаммияти калидӣ дорад.

Дар боби дуюми диссертатсия «Арзёбии иқтисодӣ ва вазъи идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» (саҳ. 71-133) баррасӣ гардида, ташаккул ва рушди заминаҳои меъёрӣ-ҳуқуқии раванди идораи захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ, тамоюл ва асосҳои иқтисодии мавқеи захираҳои инсонӣ дар низоми

хизмати давлатӣ ва механизми ташкилӣ-иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии кишвар мавриди таҳқиқот қарор дода шудааст.

Муаллифи рисолаи диссертатсионӣ дар ин қисмати таҳқиқоти худ, арзёбии иқтисодӣ ва вазъи идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди таҳлил қарор дода, бо сабки инфиродӣ ва истифода аз методҳои маъмули таҳлилӣ натиҷагирӣ намудааст. Аз ҷумла, ташаккул ва рушди заминаҳои меъёрӣ-ҳуқуқии раванди идораи захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ таҳлилу таҳқиқ намуда, заминаҳои меъёрии идоранамоии захираҳои инсониро дар ҷумҳурӣ муайян намудааст (саҳ.71-88). Ҷолибияти дигари истифодаи натиҷаҳои таҳлили муаллиф дар самаарнок истифодабарии захираҳои инсонӣ мушоҳида мегардад, ки механизми рушди соҳаро дар шароити имрузаи иқтисодӣ нишон медиҳад. Албатта, дар шароити кунунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҷдиди низоми идоракунии кадрҳо ва такмили тартиби идоракунии захираҳои инсонӣ дар хизмати давлатӣ аҳаммияти назаррас пайдо кардааст. Ин иқдом ба таври махсус дар доираи ҳадафҳои асосии ҳифзи иҷтимоии кадрҳо дар бахши давлат ва таъмини устувори кормандон амалӣ мешаванд..

Дар амалияи ҷаҳонии таҳқиқотӣ аҳаммияти идоракунии захираҳои инсонӣ бештар дар бахши давлатӣ, таъкид мегардад, на дар бахши хусусӣ, зеро самаранокии идоракунии давлатӣ пеш аз ҳама на аз рӯйи истифодаи технология, балки аз рӯйи дараҷаи иҷрои вазифаҳои давлатӣ ва сифати хизматрасониҳо муайян карда мешавад. Бо ҳамин сабаб, довталаби дараҷаи илмӣ дар зербоби 2.2. рисолаи диссертатсионӣ тамоюл ва асосҳои иқтисодии мавқеи захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатиро таҳлил намуда, вобаста ба дастрасӣ ва асосҳои иқтисодии мавқеи захираҳои инсониро тавсиф дода, сатҳи таъсиррасониҳои онҳоро дар низоми хизмати давлатӣ ошкор намудааст (саҳ.89-116). Ҳамзамон, дар идомаи ин зеобоб ҳиссаи хизматчиёни давлатӣ дар шумораи умумии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

(ҷадвали 2.1, сах. 92), сохтори синнусолии хизматчиёни давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (расми 2.3, сах. 94), сохтори синнусолии хизматчиёни давлатӣ дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2024 (расми 2.4, сах. 95), ҳиссаи ҷавонони то 35-сола дар ҳайати кадрҳои роҳбарикунандаи хизмати давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (расми 2.5, сах. 95), сохтори хизматчиёни давлатӣ аз рӯйи сатҳи таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (расми 2.6, сах. 96), сатҳи музди меҳнати миёнаи моҳона дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо сомонӣ) (расми 2.8, сах. 105), сохтори воҳидҳои корӣ дар низоми хизмати давлатии шаҳрвандӣ (аз рӯйи банд будани онҳо) (расми 2.9, сах. 106), сохтори курсҳои омӯзишӣ дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (расми 2.11, сах. 110) таҳлилу баррасӣ гардидааст. Ҳамчунин дар асоси маълумотҳои овардашуда, SWOT – таҳлили сармояи инсонии хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуда, натиҷаи он дар ҷадвали 2.2 (сах. 113-114) оварда шудааст.

Механизми ташкилӣ-иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии кишвар дар зерқисмати 2.3 (сах. 116-) оварда шудааст ва муаллиф дар ин зерқисмат сатҳи фарогирии хизматчиёни давлатӣ ба баҳодиҳии фаъолият (расми 2.12, сах. 117), сохтори хулосаҳои комиссияи аттестатсионӣ оид ба хизматчиёни давлатӣ дар соли 2024 (бо %) (расми 2.13, сах. 123), сохтори хулосаҳои комиссияи аттестатсионӣ оид ба хизматчиёни давлатӣ, ки ба мансаби ишғолнамудаашон мувофиқ баҳогузори шуданд дар соли 2024 (бо %) (расми 2.14, сах. 123), сохтори хулосаҳои комиссияи аттестатсионӣ оид ба хизматчиёни давлатӣ, ки ба мансаби ишғолнамуда номувофиқ баҳогузори шудааст дар соли 2024 (бо %) (расми 2.15, сах. 124), захираи кадрҳо дар мақомоти давлатӣ (нафар) (расми 2.16, сах. 124), ҳиссаи хизматчиёни давлатии аз захира ба мансаб таъйиншуда (%) (расми 2.17, сах. 125), нишондодҳо оид ба ҷойивазкунии (ротатсия) хизматчиёни давлатӣ (ҷадвали 2.3 сах. 125) ва ташкили ҷойивазкунии (ротатсия) хизматчиёни давлатӣ (расми 2.18, сах. 126) таҳлилу баррасӣ намуда фикру ақидаҳои худро пешниҳод намудааст. Ҳамчунин муаллиф

дар охири зербоб қайд менамояд, ки бо назардошти афзоиши рақобат дар бозори меҳнат ва зарурати баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ, таҳкими иқтисодии захираҳои инсонӣ яке аз омилҳои калидии рушди устувор арзёбӣ мегардад. Ин раванд тақозо менамояд, ки дар баробари ҷалби мутахассисони соҳибтаҳассус, низоми муассири таҳқиқи эҳтиёҷоти кадрӣ, арзёбии мунтазами фаъолияти онҳо ва ташкили курсҳои бозомӯзӣ ва тақмили ихтисос ба роҳ монда шаванд.

Боби сеюми рисолаи диссертатсионӣ «**Самтҳои стратегии рушди механизми идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон**» (саҳ.134-168) номгузорӣ шуда, масъалаи афзалиятҳои стратегии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ, дурнамои тавъамгардонии захираҳои инсонӣ ва манфиатҳои иқтисодии кишвар дар низоми хизмати давлатӣ ва принципҳои тақмили механизми идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқ гардидааст.

Имрӯз, сиёсати кадрӣ доир ба истифодаи захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ на танҳо ҷойгиркунӣ ва ташаккули тақмили неруи мутахассисон мебошад, балки ба рушди сармояи инсонӣ ва истифодаи самараноки он равона шудааст. Мутобиқат ё тафовут байни касбият, қобилият ва салоҳият, имконоти сармояи инсонии истифодашаванда барои таъмини мусоидат ба ҳалли масъалаҳои стратегии рушд дар шароити зудтағйирёбандаи ҷаҳонӣ на танҳо баҳодиҳии неру аз ҷониби шахрвандон, балки рақобатпазирии низоми қабули қарор, самаранокӣ ва қобилияти навсозии онро муайян мекунад. (саҳ.134).

Муаллиф дар рисола масъалаи афзалиятҳои стратегии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатиро мавриди таҳқиқ қарор дода, бо назардошти таҳияи принципҳои асосӣ ва усулҳои умумии рушди низоми хизмати давлатӣ (расми 3.1 саҳ. 135), сохтори механизми ташкиливу иқтисодии идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ, (расми 3.2 саҳ. 137), тақвияти омилҳои инсонии ташаккули малакаҳои зарурӣ дар хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити рақамикунӣ иқтисодиёт (расми 3.3 саҳ. 139) ва марҳилаҳои асосии идораи стратегии

захираҳои инсонӣ бо истифодаи механизмҳои иқтисодии танзими рушди хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (расми 3.4 саҳ. 140) афзалиятнокии онҳоро нишон додааст.

Дар зерқисмати 3.2 муаллиф дурнамои тавъамгардонии захираҳои инсонӣ ва манфиатҳои иқтисодии кишвар дар низоми хизмати давлатӣ (саҳ. 149-159) таҳлилу баррасӣ намудааст. Дар зерқисмати 3.3 принципҳои такмили механизми идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (саҳ. 159-168) таҳқиқ гардида, вобаста ба шароит ва талаботи бозори меҳнат принципҳои такмили механизми идоракунии захираҳои инсонӣ дар ин низоми оварда шудааст. Исбот намудааст, ки механизми пешниҳодгардида барои тайёрии касбии хизматчиёни давлатӣ дар шароити кунунӣ мусоидат намуда, бо ин васила механизми идоракунии захираҳои инсонӣ давра ба давра такмил меёбад.

Дар хулосаи рисолаи диссертатсионӣ натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ ҷамъбаст гардида, тавсияҳои хусусияти амалидошта оид хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шудаанд.

8. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рисолаи диссертатсионии Аҳмадзода Мухтор Аҳмадҷон бо риояи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ» (Қарори Раёсати КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармоиши раиси КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, таҳти №493) ба расмият дароварда шуда, меёрихое, ки барои додани дараҷаи илмӣ дар Тартиби додани дараҷаҳои илмии КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд, ҷавобгӯӣ мебошад.

9. Мутобиқати тахассуси илмии докталаб ба дараҷаи илмӣ

Тахассуси илмии докталаб ба ихтисос ва самти интихобшуда мувофиқат намуда, муаррифии зарурии натиҷаҳои таҳқиқот, шумораи мақолаҳои илмӣ

ва сатху сифати кори иҷрошуда нишон медиҳанд, ки доктараби дараҷаи илмӣ ба Талаботи додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯӣ мебошад.

10. Мувофиқати матни автореферат бо мазмуни диссертатсия

Матни автореферат бо мазмуни диссертатсия мувофиқ мебошад. Он дар шакли фишурда, мундариҷаи асосӣ ва сохтори диссертатсияро пурра инъикос намуда, асоснокӣ, муҳиммият, нафгонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ амалӣ ва хулосаҳои асосии таҳқиқотро пурра тавсиф менамояд. Автореферат ва қорҳои нашршуда, (10 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 7 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон) бо мазмун ва муҳтавои бобу фаслҳои рисола мувофиқ мебошанд.

11. Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия

Новобаста аз дастоварду муваффақиятҳо ва пешниҳодҳои ҳадафмандона, диссертатсияи мазкур аз норасоиҳо ва ғалатҳое, ки хусусияти ҷузъӣ доранд, ҳолӣ нест ва камбудии ҷойдошта сифати баланди илмии диссертатсияро қоста намегардонанд. Ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти ояндаи десертант самаранок арзёбӣ мегарданд:

1. Муаллиф дар боби якуми рисолаи диссертатсионӣ асосҳои назариявии ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатӣ таҳқиқ намуда, дар асоси нуқтаҳои назари муҳаққиони ватаниву хориҷӣ, мафҳуми илмӣ ва назариявии хизмати давлатиро таҳия ва пешниҳод кардааст. Бо мақсади, татбиқи ақидаи назариявӣ, хуб мебуд, агар муаллифи диссертатсия дар баробари назарияи пешниҳод карда, методологияи татбиқи онро дақиқ ва мушаххас пешниҳод менамуд;

2. Доктараби дараҷаи илмӣ дар боби дуюми рисола кӯшиш намудааст, ки тавассути арзёбии иқтисодӣ ва вазъи идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро баҳогузорӣ намояд. Раванди идоракунии захираҳои инсонӣ ва хусусиятҳои ташкилии онҳо

пурра таҳлилу баҳогузорӣ карда нашудааст. Аҳаммияти илмӣ ва таҳқиқотии рисолаи диссертатсионӣ зиёдтар мегардид, агар муаллиф сатҳи алоқамандиву вобастагии омилҳо ё нишонихандаҳои иқтисодиро дар гузаронидани такмили саривактии захираҳои инсонӣ истифода менамуд;

3. Дар боби дуюм дар рафти таҳлил равишҳои арзёбии идоракунии захираҳои инсонӣ вобаста ба шароити рушди инноватсионии иқтисодиёт таҳлилу баҳогузорӣ карда мешуд боз ба раванди баҳогузориҳои кори илмӣ беҳбуди мебахшид;

4. Дар хулоса ва пешниҳодот, натиҷаҳои илмӣ ва амалии диссертатсия пешниҳод гардидааст, ки асоси онро хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил менамояд. Агар ин пешниҳодҳо, вобаста ба хусусияти зинавиашон гуруҳбандӣ мегардиданд, дар амал тадбиқ гардонидани онҳо беҳтар мегардид.

Дар маҷмӯъ, эродҳои муайянгардида хусусияти тавсиявӣ дошта, асоснокӣ, эътимоднокии ва сифати навгонии рисолаи диссертатсиониро коҳиш намедиханд.

12. Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия ва сазовор донишдони дараҷаи илмӣ

Дар маҷмӯъ, рисолаи диссертатсионии Аҳмадзода Мухтор Аҳмадҷон дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташкил ва идоракунии захираҳои инсонӣ дар низоми хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ, аз рӯйи ихтисоси 5.2.14 – Иқтисодиёти меҳнат ва демография ба талаботи банди 8, 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмии КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯӣ буда, муаллифи диссертатсия сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ аз рӯйи ихтисоси зикргардида мебошад.

Такриз дар чаласаи ғайринавбатии кафедраи «Идоракунии захираҳои инсонӣ»-и Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо иштироки довталаб баррасӣ, муҳокима ва тасдиқ карда шудааст. (Протоколи №11. аз 6 июли соли 2026).

Натиҷаҳои овоздиҳӣ: тарафдор - 6 нафар; зид - нест; бетараф нест.

Ранси чаласа,

доктори илмҳои иқтисодӣ,
дотсент, мудир кафедраи
идоракунии захираҳои инсонии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Искандарзода Ҳ.Ҳ.

Ташхисгар,

доктори илмҳои иқтисодӣ, профессори
кафедраи идоракунии захираҳои инсонии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Ғаниев Т.Б.

Котиби илмӣ чаласа,

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти
кафедраи идоракунии захираҳои инсонии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Давлатов С.Н.

Имзоҳои Ҳ.Ҳ. Искандарзода, Т.Б. Ғаниев ва С.Н. Давлатовро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ

Шодихонзода Э.Ш.

Суроғай муассисаи пешбар:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, х. Рӯдакӣ, 17,
E-mail: tnu.tj: Тел: 221-77-11

«_____» _____ соли 2026